

Uppmuntra till delaktighet

Att som lärare få alla elever engagerade i en klassrumsdiskussion kan vara en utmaning. Delaktighet ger förutsättningar för lärande och ett gott klassrumsklimat där tillit och trygghet råder ger förutsättningar för att kunna arbeta med delaktighet. En viktig aspekt är att vara lyhörd när det kommer till att fördela frågor - en del elever upplever ett obehag av att få frågan och en del av att de inte får frågan. I många klassrum tillämpas regeln "handuppräckning endast vid frågor" vilket innebär att läraren fördelar ordet när svar eller åsikter efterfrågas, handuppräckning används endast då elever vill fråga eller undra över något.

Det kan vara svårt som pedagog att fördela ordet på ett rättvist och slumpmässigt sätt. Det blir ofta någon eller en grupp elever som får fler tillfällen att yttra sig och därmed en större delaktighet. Många gånger kan klassrumsundervisning förvandlas till en liten diskussionsgrupp med många åskådare. Delaktigheten kan öka beroende på hur samarbete möjliggörs tex genom möblering.

Det finns olika tillvägagångssätt att få fler elever delaktiga i klassrumsundervisningen. Talutrymmet kan då styras genom tex:

Några exempel:

- EPA- Enskilt Par Alla, Fråga fråga byt, Berätta mera, Par på tid, Ping-pong, talkort
- "No hands up" En elev säger "jag vet inte", läraren svarar "jag återkommer om en stund" och låter sedan några andra elever svara. Sedan återkommer läraren och säger t.ex. "vilket av dina kompisars svar gillar du bäst och varför?" eller "återge vad hen just sa" eller en 50/50-chans "finns det något svar som sagts som du tror är fel?" eller "om du hade vetat, vad hade du svarat då?"
- "Fråga-paus-nedslag-studs" Läraren ställer en fråga, väntar minst fem sekunder, väljer slumpvis ut en elev som ska svara och låter sedan elevens svar studsas vidare till nästa slumpmässigt utvalda elev som får fråga "vad tycker du om det svaret?"
- Två-tre slumpvisa val sedan fråga klassen om någon vill tillägga något ytterligare till diskussionen.

Man kan använda olika fördelningsknep som hjälper till att slumpmässigt välja ut en elev. T.ex. glasspinnar i en mugg med elevernas namn på, namnlappar i en låda, program för slumpmässiga val finns ofta i interaktiva tavlor. Som lärare är det viktigt att tänka igenom vilka frågor man ställer vid slumpmässiga svar så att man inte utsätter eleven/eleverna för misslyckanden. Eleven ska få möjlighet att "passa". Att använda slumpmässiga val kräver ett tryggt klassrum.

Läs mer

N Fohlin & J Wilson *Gruppstärkande ledarskap, Meningsfull undervisning, Starta skolan starkt*, Studentlitteratur 2023

M Lackéus *Den värdeskapande eleven-en handbok för meningsfullt lärande i skolan*, Studentlitteratur 2022

Niclas Fohlin & Jennie Wilson *Meningsfullt lärande*, Studentlitteratur 2021

Niclas Fohlin et.al *Grundbok i kooperativt lärande*, Studentlitteratur 2017,

James Nottingham *Uppmuntra lärande – så hjälper du barn att lyckas i skolan*, Natur & Kultur, 2014